

Når bægeret er fyldt

Den er en del af vores fortid, en del af vores myter. Den har fascineret os så længe, vi har eksisteret. Bjørnen – den stærke, den kloge og den morsomme. Og så er den symbolet på uberørt vildmark, dér hvor mennesker kun sjældent kommer. At opleve den i sit rige vil altid være en begivenhed af de store.

Få steder på denne klode er der så mange bjørne som i det vestlige Canada – i British Columbia. Her er naturen utrolig varieret, fra de dybeste dale til de højeste tinder, og landskabets frodighed og variation har skabt ideelle livsbetingelser for bjørnene.

Når foråret sætter ind, er det milde kystklima et enormt vækstcenter, ja et kæmpe drivhus. Dette er jungle – nordlig tempereret regnskov med et virvar af vindfælder på kryds og tværs, rislende vandløb med algebevoksede sten, sumpede moradser og tornede krat. Med rigelige dele af sol og regn skyder væksterne i vejret med ufattelig fart. Især på strandengene, som overskylles af tidevandet, er floraen særlig næringsrig. Dette har nogle af de større dyrearter taget til efterretning, og særlig hjorte og bjørne opsøger disse enge i de tidlige forårsmåneder.

Og det har jeg også gjort – i årevis.

Ikke kun for at skyde bjørne, men også for at opleve forårets genkomst og for at komme tæt på Moder Jordts frodige barm, høre pulsslagene, snuse til duftene og fornemme trygheden ved at se og mærke alt det kendte. Det drabelige tidevand, som kommer og går, vindens sus i de himmelstræbende douglas- og sitkagraner. De hvidhovedede ørnes evindelige skrig, Canada-gæssenes honkende larm og sitkahjortene, som stille og graciøse kommer og går på de græsgrønne fugtige strandenge.

Det hele har en rytme, det hele har en tradition. Det er som et besøg i den mægtigste katedral. Dette er evigheden, og dette er rekreation. At være nær naturens pulserende hjerte og mærke dets rytme og harmoni vil få den besøgende til at reflektere og udvikle sin forståelse og dermed sin personlighed.

På disse strandenge så uendelig langt væk fra menneskeheden har jeg i årevis været på jagt med en kammerat eller alene. Ikke kun for at skyde en bjørn, men også for den ultimative udfordrings skyld: At skyde det, som var mest vanskeligt – en gammel han, der var blevet gammel, fordi den var særlig sky og havde lært at undgå mennesker. En gammel han, som var arret og skamferet af mange års kampe om hunner og territorier og med tænder nedslidte af alderdom og knækket i kampe.

På disse strandenge er det ved selektiv jagt lykkedes mig at skyde adskillige trofæbjørne – ja flere end nogen. Bjørne så store, at de er blevet registreret i British Columbias rekordbog over særlig stort storsvildt.

Men en dag følte jeg, at nu var bægeret ved at blive fyldt – jeg havde skudt rigeligt af de sorte bjørne. Jeg måtte holde op, for kærligheden og beundringen for disse mageløse skabninger overvandt min følelse af at måtte eje endnu flere.

Her er historien om de sidste af de sorte.

Det var egentlig slet ikke meningen, at jeg ville skyde bjørnen. Jeg ville bare vise filmfotografen Poul Erik, fra firmaet Hunters Video, og lydmanden Jens Henrik, hvor tæt man egentlig kunne komme på en bjørn, uden at den opdagede én. Så derfor måtte jeg nærmere – meget nærmere, også fordi jeg var blevet nysgerrig efter, hvor stor den egentlig var.

Så her luntede bjørnen rundt på denne herlige Vancouver Island tidevandseng lige uden for den uigennemtrængelige jungle af skov og var stærkt optaget af at æde græsspirer. For hver gang den stak gabet i det grønne, krøb jeg nogle meter nærmere.

På et halvt hundrede meters afstand blev jeg liggende og studerede bjørnen yderligere. Den var stor af krop, men vommen hang ikke ned i græsset, og den syntes også at mangle nogle af de andre tegn, som afslører en ældre bjørn. Den havde en bred nakke, men dér, hvor kraniekammen sad, manglede den karakteristiske dybe rille. Desuden var den alt for »pæn« og havde ingen synlige ar fra slagsmål med artsfæller, og den løftede alt for ofte hovedet for at tjekke sine omgivelser, hvilket fortalte mig, at der kom større og mere dominerende bjørne på denne strandeng.

Bjørnen var nu tredive meter fra mig – og fortsatte frem.

Så var den tæt nok på, syntes jeg og satte mig op.

– *Hi you – that's close enough!*

Den standsede, løftede hovedet, strakte sig frem og gloede.

– *Buzz off – come on...go...go...go!*

Jeg rejste mig helt op for at vise, at jeg var et menneske. Bjørnen vendte sig lynhurtigt og flygtede. Så standsede den brat, som om den havde glemte noget, og vendte sig om mod mig og kom!

Jeg måtte tæt på for at bedømme størrelsen.

Da bjørnen vendte sig og kom mod mig, tog Jens Henrik dette foto.

Ørerne var lagt tilbage, blikket sænket og hovedet drejet på skrå – fuldstændig som en hund, der skal til at bide. Jeg vidste, hvad det betød, og løftede riflen. Det var et frontalt angreb og et frontalt skud. Bjørnen drejede af ved træffet og sprang mod skoven. Før den kom så langt, fik jeg sendt endnu et skud af sted, og bjørnen styrtede om.

Det ærgrede mig, at jeg havde været nødt til at skyde. Det kunne have været bluff – det kunne have været et skindangreb, men dens kropssprog var dog tydeligt.

Rather safe than sorry!

Af tændernes slid fremgik det, at bjørnen var syv til otte år gammel. Altså var der endnu nogle år igen, før den ville have nået sin maksimale størrelse. Ikke desto mindre var kraniet enormt stort.

Hele episoden blev videofilmnet af Poul Erik til evigt minde om, at bjørne skal man aldrig føle sig sikre på!

Netop dét fik jeg yderligere understreget på min næste sortbjørnejagt.

Sammen med et par venner, Hege og Arnodd, havde jeg fisket efter helleflynder det meste af dagen i en fjord på vestsiden af Queen Charlotte Islands. Men da fiskelykken ikke rigtig var med os, og Stillehavets dønninger stadigvæk blev større, vendte vi den 16-fods aluminiumsbåd og sejlede mod Peel Inlet, hvor vi havde vores teltlejr.

Dagen var ellers begyndt så godt med dejlig sol og forår i luften. Men nu var det blevet skyet og koldt, og regnen væltede ned, som den så ofte gør i maj måned på Canadas vestkyst.

Det var et frontalt angreb og et frontalt skud.

En time senere lagde vi båden til neden for vores lejr, og mens Arnodd fik gang i et varmende bål, stegte jeg en stabel pandekager, gode herlige amerikanske pandekager, med massevis af skinke og bacon og overhældt med ægte canadisk ahornsirup.

– Lige netop hvad en bjørn kunne tænke sig, sagde Hege og slikkede sig om munden, – Gud ved, om der er nogen i nærheden?

Selvfølgelig havde vi snakket om dette, særlig efter at Hege havde fundet et aftryk af en bjørnelab henne ved bækken, præcis dér hvor vi vaskede os. Men jeg havde fortalt hende, at der ikke var grund til panik, for sortbjørne undgår mennesker – som regel.

Da solen et øjeblik kiggede frem mellem de tunge regnskyer, gik Hege og Arnodd ned til båden for at læse den og for at trække den op over tidevandsmærket, mens jeg gik hen til bækken for at tage opvasken.

Jeg havde netop sat mig på hug, grebet børsten og en tallerken, da jeg følte, at jeg blev iagttaget. Jeg vendte mig om og kiggede lige ind i et bjørnehoved. Min første tanke var – *en kæmpe, men så grim – næsten ikke et hår på kroppen, og hvorfor har den sådan en gul græstot i kæften?*

Men så gik det op for mig, at bjørnen ikke var bange for mig. Den flygtede ikke, men fulgte nøje mine bevægelser, trådte til og med et skridt nærmere samtidig med, at jeg rejste mig og gik baglæns mod lejren. Her greb jeg riflen og var klar til forsvar.

Men da var bjørnen forsvundet.

Det var en ubehagelig fornemmelse at vide, at bjørnen var i området, og at den ikke havde vist frygt. Jeg gik tilbage til bækken for at se, hvad der var blevet af den – for vores sikkerheds skyld.

Et skridt ad gangen langs buskadsets kant.

– Bag dig, råbte Arnodd nede fra stranden, – vend dig – hurtigt!

Jeg svungede rundt, allerede klar med riflen, og dér stod den – endnu med den gule græstot i kæften. Jeg skød, og hovedet forsvandt i buskene. Så lød der et gennemtrængende brøl, og jeg vidste, at bjørnen var døende.

Et øjeblik efter stod jeg ved siden af dyret og konstaterede, at dette var den ældste sortbjørn, jeg nogensinde havde set – og også den mest elendige bjørnepels. Desuden var tænderne slidt ned til gummerne og faktisk havde den en mærkværdig skade: Den gule græstot var ikke græs, men det ene hjørne af underkæben, som stak ud – brækket af for lang tid siden, men stadig fæstnet til læbeskindet.

Hvis bjørnekranier kunne snakke, ville det være interessant at lytte.

Bjørnens alder blev fastsat til seksten år efter en tandanalyse hos Matson-

laboratoriet i Montana. Det er en voksen alder for en sortbjørn, ja nærmest at sammenligne med en 70-årig mand.

Min sidste sortbjørn skød jeg den 3. juni 1999.

Danmarks Radios tv havde produceret en serie om sportsfiskeri, »Derude med snøren«, med Line Arlien-Søborg som interviewer og produceret af Jens Henrik Rafn.

Nu ville man prøve sig med noget helt nyt på dansk fjernsyn, at tage seerne med på jagt – på jagt efter de små og på jagt efter de store. Blandt de store havde man tænkt sig at få mig til at skyde en bjørn og få det danske tv-publikum til at se på!

Jeg havde mange og lange tanker om dét.

Nok synes jeg, at jagt udført efter de lovmæssige og etiske regler, der gælder, er fuldt ud acceptabelt. Men at skyde en bjørn for åbent tæppe? Var det ikke provokerende over for det publikum, som ikke havde noget forhold til jagtens væsen? Burde man ikke hellere vælge et dyr, som ikke i samme grad ville få følelserne frem? Trods alt er bjørnen ikke bare *et dyr*, den har en helt speciel plads i vores sind – historisk og nutidigt. Vi frygter og elsker den. Vi ønsker absolut ikke at møde den i skoven, men de fleste små piger og drenge har sovet med den i armene. Og så symboliserer den uberørt natur – ægte vildmark, som der bliver mindre og mindre af. Desuden hører man så meget om, at den er udryddelsestruet!

Derfor havde jeg mange og lange tanker om det.

For det drejede sig også om det rent praktiske. Det ville ikke bare blive Jens Henrik og mig, men yderligere tre personer. Intervieweren Line, fotografen Peter og lydmanden Andy. Fem mennesker skulle følge mig i en situation, hvor selve oplevelsens eliksir var at glide ind i vildmarken, dårlig nok sætte et spor, ikke sige en sætning, at være fuldstændig og aldeles usynlige. For kun da ville vi kunne lykkes.

Fem mennesker i følge ind i den vildeste vildmark!

Og hvad så, hvis vi slet ikke fandt en bjørn – for det kunne sagtens ske.

Dette var en udfordring.

Og så blev det den 3. juni 1999.

Jeg fik påhængsmotoren i gang, svungede stævnen op mod bølgerne og sejlede ud af fjorden og videre ind i Louise Narrows – et smalt, stærkt strømmende tidevandsstræde mellem Louise Island og Moresby Island på Queen Charlotte Islands. På begge sider rejste de tæt bevoksede bjergskråninger sig

Arnodd og Søren med græstot-bjørnen, som ikke var bange.

stejlt mod de snedækkede tinder. Tidevandet var netop ved at toppe, og de krappe bølger havde lagt sig. Sejladsen gik som en drøm. På sædet foran mig sad Line mellem proviantkasser, udstyrssække og benzindunke. Og skråt bag os fulgte ledsager båden med dens skipper og Jens Henrik, Peter og Andy.

Vi fortsatte mod syd gennem flere stræder og over fjordarme og svingede mod vest ind i et strømhvirvlende smalt sund, som spyttede os videre ind i en vindstille paradisiske lagune. I bunden af den lille fjord kunne vi se de store strandenge, som skulle være vores hjem i de næste dage.

Landskabet så næsten tropisk ud, hvis det ikke havde været for snedynerne på de højereliggende skråninger og bjergtoppe. Et krystalklart vandløb, som havde sit udspring øverst i dalen, snoede sig ned mellem urgamle kæmpegraner, enorme mospuder og hvide ellestammer, før vandet forgrenede sig ud over de grønne strandenge og forsvandt i lagunens salte vand.

Dette var sandelig Edens Have.

Peter og Andy kom over i vores båd, og lydløst roede vi ind til stranden. Jeg fortøjede båden til en opskyllet stamme, og vi gjorde os klar.

Peter med kameraet, Andy med båndoptageren og jeg med riflen.

Jeg havde allerede fortalt dem vigtigheden af, at vi skulle bevæge os yderst varsomt; at de skulle følge med i mine bevægelser og holde sig tæt bag mig, og at ingen måtte tale, men kun hviske – til enhver tid. Med det sidste var jeg særlig streng, for dette var som en nålestiksoperation – *a touch and go!* For hver time, vi opholdt os på tidevands-engen, blev vores chancer forringet. Der var ingen tvivl om, at en gammel bjørn hurtig ville fornemme – dens berømte syvende sans – at der var mennesker på besøg.

Et skridt ad gangen gik det langs skovbrynet. Pause, vente, videre – hele tiden med alle sanser klar. Og så ud på engen til en lille knold, hvor vi satte os foran et par forkrøblede graner. Her havde vi udsyn over det meste. Nogle sitkahjorte, som stod en snes meter fra os, løftede hovederne et øjeblik, men fortsatte så med at æde. Vi var ikke farlige og dermed uinteressante.

– Og hvad gør vi så nu, spurgte Line efter et længere interview, som Peter havde filmet og Andy fået lydoptaget.

– Vi er, hvor vi skal være, hviskede jeg, – lad vildmarkens fred sive ind i din sjæl. Her har du intet hastværk, ingen telefon, intet ur og ingen aftaler. Her skal du bare nyde alt det, du ser – og at du lever. Vi kan ikke tvinge bjørnen frem med vores utålmodighed eller med vores vilje. Kommer den, er det gudernes vilje – en bonus, en gave.

Jeg rejste mig forsigtigt for at se, hvordan det gik med båden. Tidevandet var stigende, og forskellen på flod og ebbe kunne være seks meter. Båden flød, men

Bjørnen var kommet ud af skoven skråt bag os.

havde masser af tov at flyde med. Jeg vendte mig for at sætte mig igen, da jeg fik øje på bjørnen. Skråt bag os var den kommet ud på engen og var i gang med at æde. Det var et perfekt sted, for mellem os og bjørnen lå en kæmpemæssig træstamme skyllet op. Den kunne bruges som dækning, når vi krøb frem.

– Så er den dér! hviskede jeg og gjorde tegn med hovedet.

– Er det sandt? Mine ledsagere så nærmest forskrækkede ud.

– Ja, den står i skovkanten omkring firs meter borte. Er I klar?

Peter lagde hånden på min skulder.

– Jeg har ikke mere film!

– Ikke mere film! Hvorfor?

– Jeg troede ikke ... Jeg tog bare én spole med. Men der ligger flere i båden.

– Hvis du går til båden, ser bjørnen dig.

– Vel, sagde Peter og så frustreret ud, – men jeg kan slette noget af det, jeg netop optog, og så går det vel.

– Nej, du kan ikke slette, hviskede Line. Så ryger den sætning, Søren netop sagde: *Vi kan ikke tvinge bjørnen. Kommer den, er det gudernes gave!* Det er jo superægte reportage – ikke klippet, ikke fixet senere!

I bunden af fjorden lå Edens Have.

Gudernes gave – den sidste af de store.

– Lidt kan jeg spole tilbage, hviskede Peter, og vi sneg os frem til den væltede træstamme. Efter at have studeret bjørnen i kikkerten og fået bekræftet, at det var præcis sådan én, jeg ønskede at nedlægge, bad jeg Line om at holde sig for ørerne. Jeg skød – mit favoritskud – lige dér, hvor halsen går ind i kroppen. I braget forsvandt benene under bjørnen, som var den truffet af lynet.

Det viste sig at være en af de ældste og største sortbjørne, jeg nogensinde havde skudt.

Før solnedgang gik vi ind i skovens trolske tusmørke og samlede brænde til et aftensbål. Og ved dets flammer takkede jeg guderne for den fantastiske gave, jeg havde fået. En gave, som jeg ikke havde troet, skulle blive mig skænket.

Og i glødernes skær begyndte tanken at modnes, at jeg til gengæld burde vise ydmyg respekt og påskønne, hvad der egentlig var sket.

For gaven var også en besked, at nu måtte bægeret være fyldt. Jeg skulle ikke skyde flere af de sorte bjørne.

Line og Søren med bjørnen fra Lagune Inlet.

Faktaoplysninger

Jagtområde

Alle de tre beskrevne jagter fandt sted i B.C.

Den første ved Kyuquot Sound i den nordvestlige del af Vancouver Island. De to følgende jagter: På Moresby Island på Queen Charlotte Islands nord for Vancouver Island. Af den sidste jagt blev der en tv-produktion: »Bjørnejagt i Canada«, som flere gange er vist på tv i de skandinaviske lande.

Jagtsæson og vildtbestand

Turene fandt sted i forårssæsonerne: 1993, 1996 og 1999.

Jagtsæson for sortbjørn på Vancouver Island er 1. april til 15. juni og 10. september til 10. december. På Queen Charlotte Islands er den fra 1. april til 30. juni og fra 1. september til 15. november. Se også faktaoplysninger på side 117, 142 og 143.

Alle tre bjørne var for øvrigt så store, at de kvalificerede til optagelse i »Big Game Records of British Columbia«, British Columbias rekordbog over særlig stort skudt storvildt.